

**This is an electronic reprint of the original article.
This reprint *may differ* from the original in pagination and typographic detail.**

Author(s): Silvasti, Tiina

Title: Onko jo aktiivisen ruokapolitiikan aika?

Year: 2017

Version:

Please cite the original version:

Silvasti, T. (2017). Onko jo aktiivisen ruokapolitiikan aika?. Kehittyvä Elintarvike. Retrieved from <http://kehittyvaelintarvike.fi/ajankohtaista/onko-jo-aktiivisen-ruokap...>

All material supplied via JYX is protected by copyright and other intellectual property rights, and duplication or sale of all or part of any of the repository collections is not permitted, except that material may be duplicated by you for your research use or educational purposes in electronic or print form. You must obtain permission for any other use. Electronic or print copies may not be offered, whether for sale or otherwise to anyone who is not an authorised user.

Tiina Silvasti

Professori, yhteiskuntapolitiikka

Jyväskylän yliopisto

Ruokaturvan tulevaisuus Euroopassa – Onko jo aktiivisen ruokapolitiikan aika?

Ruokajärjestelmän ensisijaiseksi tavoitteeksi tulisi asettaa voiton tuottamisen sijasta kestävä ruokaturvan tuottaminen. Vallitseva globaali ruokajärjestelmä ei ole kestävä. Se kuluttaa kohtuuttomasti ympäristöä, on sosiaalisesti epäoikeudenmukainen ja tuottaa ihmisten terveyden ja hyvinvoinnin kannalta liian paljon epäsopivaa ruokaa. Harjoittamalla aktiivista ruokapolitiikkaa ruokajärjestelmää voidaan muuttaa. Ruokapolitiikalla tarkoitetaan politiikan alaa, jonka kehityksessä hallitukset esittävät ruokaan, sen tuottamiseen, jalostamiseen, jakeluun ja kuluttamiseen kytkeytyvät tavoitteensa ja niiden tärkeysjärjestyksen. Ruokapolitiikka koskee sitä, mitä ihmiset syövät, miten ruoka on tuotettu, miten sitä on käsitelty, kenen saavutettavissa ruokaa on ja millä keinoin sitä on saatavissa.

Eurooppalaisesta ruokaturvasta puhuttaessa on todettava kaksi seikkaa. Ensiksi, ruokaturva jää vähäiselle huomiolle julkisessa keskustelussa, eikä käsitettä juuri tunneta. Toiseksi, olemme hyvin turvallisissa mielin: luottamus ruokajärjestelmän toimivuuteen on vankka, ehkä turhankin vankka.

FAO:n mukaan ruokaturva tarkoittaa tilannetta, jossa kaikilla ihmisillä on kaikkina aikoina fyysiset, sosiaaliset ja taloudelliset mahdollisuudet saada riittävästi turvallista ja ravitsevaa ruokaa, joka vastaa heidän tarpeitaan ja mieltymyksiään ja mahdollistaa aktiivisen ja terveen elämän. Euroopassa ja Suomessa on totuttu viimeksi kuluneiden vuosikymmenten aikana tilanteeseen, jossa ruokaturva on pystytty takaamaan joko tuottamalla itse riittävästi tai ostamalla tarvittavat elintarvikkeet maailmanmarkkinoilta. Vuosien 2007-08 globaalien ruokakriisien jälkeen on kuitenkin havahduttu tarkastelemaan tilannetta uudelleen ja huomio on käännetty ruoan kysyntään ja raaka-ainetuotantoon vaikuttaviin globaaleihin muutoksiin. Ovatko ruokajärjestelmät haavoittuvia sosio-ekonomisissa, teknologisissa, institutionaalisissa, agro-ekologisissa tai kulutusikäytymiseen liittyvissä muutostilanteissa? Onko niillä vastustuskykyä muutosten kohdatessa?

Millaisten muutosten sitten odotamme koettelevan tulevaisuuden ruokaturvaa? Ekologiset muutokset tuskin ovat vältettävissä. Ilmastonmuutos ja biodiversiteetin köyhtyminen vaikuttavat maatalouteen ja tuottavat epävakausta maailmanmarkkinoille. Poliittisesti elämme aiempaa ennakoimattomammassa ympäristössä. EU:n yhteisen maatalouspolitiikan nykyinen kausi tulee päätökseen 2020. Sitä seuraavilla politiikkatoimenpiteillä on toistaiseksi hämärän peitossa olevat vaikutuksensa Suomen maatalouteen ja kansalliseen maatalouspolitiikkaan. Myös Euroopan unionin kauppapolitiikalla on vaikutuksia elintarvikesektorin, kuten Venäjän talouspakotteet ja vastasanktiot osoittivat. Poliittiset muutokset kytkeytyvät usein talouteen, kuten maataloustukiin, kauppasopimuksiin tai mahdollisiin kauppasotiin. Taloudellisesti vaikea ongelma on myös

suomalaisen maatalouden heikko kannattavuus, joka osaltaan karkottaa mahdollisia jatkajia ja vähentää sukupolvenvaihdoksia. Laadittaessa EU-tasoista ruokaturvan haavoittuvuutta kuvaavaa matriisia viljelijät osoittautuivatkin kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevaksi sosiaalisesti ryhmäksi. He ovat välittömästi niin ekologisten, poliittisten kuin taloudellistenkin muutosten kohteena.

Tällä hetkellä merkittävin huoli eurooppalaisen ruokaturvan kannalta on köyhyyden ja sosiaalisen eriarvoisuuden kasvaminen. Se näkyy lisääntyvänä ruoka-avun tarpeena kaikkialla Euroopassa. Näin sen vuoksi, että joukossamme elää yhä enemmän ihmisiä, joilla ei ole varaa ostaa ruokaa normaalisti kaupasta. Kasvava muuttoliike ja pakolaisuus kärjistävät ongelmaa. Muita sosiaalisia muutoksia, joilla on vaikutuksensa ruokajärjestelmään, ovat väestön ikääntymistä seuraava kysynnän muutos, ekologisten ja eettisten seikkojen katalysoima kulutuskäyttäytymisen muutos, kansalaisten vähenevät ruokaan liittyvät tiedot ja taidot sekä ”uusavuttomuus”.

Tällä hetkellä emme harjoita riittävän aktiivista ruokapolitiikkaa. Asia on kuitenkin muutettavissa, sillä ruokapolitiikka on dynaamista ja monitasoista – sitä voidaan toteuttaa paitsi hallitusten myös yksilöiden ja yhteisöjen tasolla. Se ei ole ylhäältä annettua, vaan tuotamme sitä valinnoillamme aktiivisesti kaiken aikaa. Tämä tarkoittaa, että kansalaisina voimme vaatia ja kuluttajina tuottaa kestävämpää ruokaturvaa.

Puheenvuoro perustuu EU:n rahoittaman TRANSMANGO-tutkimusprojektin tuloksiin.

Lisätietoja: <http://www.transmango.eu/>